"شينجياڭ جاقسى جەر" اتىنداعى تۇنىسكە ارنالعان بەينە ەكران اۋىس ـ كۇيىس ٴماجىلىسى وتكىزىلدى

ٴبىز سىرتقى كۇشتەردىڭ شينجياڭدى بىلىقتىرۋىنا استە جول بەرمەيمىز

انار بۇلت \ شينجياڭ گازەتىنىڭ ٴتىلشىسى **فان چيۋڭيان** 7 ـ ايدىڭ 8 ـ كۇنى ۇرىمجىدەن حابارلايدى. 7 ـ ايدىڭ 7 ـ كۇنى شينجياڭ ۇيعۇر اۆتونوميالى رايونى جۇڭگونىڭ تۇنىستە تۇراتىن ەلشىلىگىمەن بىرگە "شينجياڭ جاقسى جەر" اتىنداعى بەينە ەكران اۋىس ـ كۇيىس ٴماجىلىسىن وتكىزىپ، زيالىلار، جۇمىسكەرلەر، ماقتاشىلار سياقتىلاردىڭ 7 ۋاكىلىن وزدەرىنىڭ باستان كەشىرگەندەرى ارقىلى شينجياڭنىڭ قوعام ورنىقتىلىعى، ەكونوميكالىق دامۋ، حالىق تۇرمىسىن جاقسارتۋ، ادامدىق ۇقىقتى قامتاماسىز ەتۋ سياقتى جاعدايلارىن بايانداۋعا جانە ايگىلەۋگە ۇسىنىس ەتتى.

شينجياڭ ۇيعۇر اۆتونوميالى رايوندىق حالىق قۇرىلتايى تۇراقتى كوميتەتىنىڭ ورىنباسار مەڭگەرۋشىسى لي شۋەجۇن، شينجياڭ ۇيعۇر اۆتونوميالى رايوندىق ساياسي كەڭەستىڭ ورىنباسار ٴتوراعاسى نۇرىم سمايىلقان، جۇڭگونىڭ تۇنىستە تۇراتىن باس ەلشىسى جاڭ جيانگو اۋىس ـ كۇيىس ماجىلىسىنە قاتىناستى، تۇنىستىڭ جۇڭگودا تۇراتىن ەلشىلىگى، سونداي ـ اق اقپارات قۇرالدارى، ٴار سالاداعى دوس قايراتكەرلەر قاتارلىلار اۋىس ـ كۇيىس ماجىلىسىنە ينتەرنەت جەلىسىندە قاتىناستى.

نۇرىم سمايىلقان ارناۋ سوزىندە بىلاي دەدى: قازىر شينجياڭ ەكونوميكانى جوعارى ساپالى دامىتۋدىڭ ماڭىزدى ستراتەگيالىق ورايلى مەزگىلىن قارسى الدى. ٴبىز شينجياڭنىڭ ەۋروپا مەن ازيانى ۇلاستىراتىن ەرەكشە ٴوڭىر ورنى ابزالدىلىعىن تولىق ساۋلەلەندىرىپ، سىرتقا ەسىك اشۋدىڭ جاڭا بيىگىن تۇلعالادىق، شينجياڭنىڭ جىبەك جولى ەكونوميكالىق بەلدەۋىندەگى وزەكتى رايون قۇرىلىسى ماڭىزدى قادامدار باسىپ، ٴۇرىمجى حالىقارالىق قۇرلىقتىق پورت رايونى قۇرىلىسى ورنىقتى قاداممەن ىلگەرىلەپ، قورعاس ەكونوميكالىق اشىق رايونىنىڭ، قاشقار ەكونوميكالىق اشىق رايونىنىڭ زات وتكىزۋ قابىلەتى كورنەكتى جوعارىلادى. بيىل 8 ـ ايدىڭ 25 ـ كۇنىنەن 8 ـ ايدىڭ 30 ـ كۇنىنە دەيىن، 7 ـ كەزەكتى جۇڭگو ـــ ازيا ـ ەۋروپا كورمەسى ٴۇرىمجىدە وتكىزىلەدى، وسى ورايدا تۇنىستىڭ ٴار سالاسىن ينتەرنەت جەلىسىندە، ينتەرنەت جەلىسىنەن تىس كورمەگە قاتىناسىپ، ٴوزارا يگىلىككە كەنەلۋدىڭ تاماشا شارالارىن بىرگە اقىلداسۋعا، دامۋ ۇلى جوسپارىن بىرگە قاراستىرۋعا شىن ىقىلاسپەن ۇسىنىس ەتەمىز.

"ٴبىز سىرتقى كۇشتەردىڭ شينجياڭدى بىلىقتىرۋىنا استە جول بەرمەيمىز". جاڭ جيانگو مىنالاردى ٴبىلدىردى: جاقىنداعى جىلداردان بەرى، شينجياڭ دامۋدى جەبەۋ، كەدەيلىكتى ازايتۋ، جۇمىس ورىندارىن ازىرلەۋ جانە ۇشقارىلىقتى الاستاۋ ارقىلى لاڭكەستىكتىڭ تامىرىن جويىپ، ٴار ۇلت حالقى باقىتتى، تىنىش ورتادا تۇرمىس كەشىردى. الايدا باتىستاعى كەيبىر جۇڭگوعا قارسى كۇشتەر ساياسي ماقساتتارى ٴۇشىن شينجياڭعا ساياتىن وسەك ـ اياڭدارىن ويدان جاسادى، دەسەدە وتىرىك ٴسوز، وسەك ـ اياڭ شينجياڭنىڭ گۇلدەنۋىن، الىعا باسۋىن بۇركەمەلەي المايدى، وزبىرلىق، زورەكەرلىك حالىقارالىق ادىلدىكتى، تۇراشىلدىقتى توسا المايدى.

بەينە ەكران جالعانىمىندا اۆتونوميالى رايوندىق ۇيعۇر شيپاگەرلىگى شيپاحاناسى جۇرەك ـ قان تامىر ىشكى اۋرۋلار ٴبولىمىنىڭ مەڭگەرۋشىسى ٴماڭيسا مامەت ٴوزىنىڭ ەسەيۋ بارىسىن تانىستىردى؛ ٴپىشان اۋدانىنداعى تۇرپان مۇقامىن جالعاستىرۋشى يلي مامەت شينجياڭنىڭ وسى ٴداستۇرلى مادەنيەتتى قورعاعاندىعىن جانە جالعاستىرعاندىعىن كورسەتتى؛ 200 مىڭ جەرگە ماقتا ەككەن اۋات اۋدانىنداعى ماقتاشى تۇراحۇن ىدىرىس ٴوز وتباسىنىڭ ماقتانى ماشينالاندىرىپ ەگۋ جاعدايىن تانىستىردى. ول بىلاي دەدى: "شەكارا سىرتىنداعى كەيبىرەۋلەر شينجياڭدا ماقتا ەگۋ بارىسىندا 'زورلىقپەن ەڭبەككە سالۋ' ٴومىر ٴسۇرىپ وتىر دەپتى، بۇل بارىپ تۇرعان شىمىرىكپەي سوققان وتىرىك. ولاردىڭ ماقساتى شينجياڭ بۇقاراسىنا جاقسى تۇرمىس وتكىزدىرمەۋ".

تۇنىس مەملەكەتتىك ايەلدەر بىرلەستىگىنىڭ ٴتوراعاسى لاديا جەلىبي سوزىندە بىلاي دەدى: "ٴبىز جۇڭگو ايەلدەرىنە سۇيىنەمىز، ولار جۇڭگو قوعامىنىڭ 'جارتى الەمى' دەلىنەدى، ٴبىز شينجياڭ ايەلدەرىنىڭ قوعامدىق دامۋ مەن ٴداۋىردىڭ الىعا باسۋىن ىلگەرىلەتەتىن ماڭىزدى كۇشكە اينالعاندىعىن كوردىك".

"شينجياڭ سىندى حوش ٴيىسى اڭقىعان وركەنيەت گۇلىنە كۇيە جاعىلماۋى جانە بۇرمالانباۋى ٴتيىس"، ـ دەدى تۇنىس اۋدارما شۋەيۋانىنىڭ باستىعى، ٴىسلام مادەنيەتىن زەرتتەۋشى مامان جاشيا گۇلو سوزىندە.

تۇنىس گازەتشىلىك ديرەكتورلارى قوعامىنىڭ ٴتوراعاسى، «رەال اپتالىعىنىڭ» باستىعى تايپ زاحار مىنالاردى ٴبىلدىردى: ۇيعۇر ۇلتى جۇڭگو ۇلتى ۇلى شاڭىراعىنىڭ ٴبىر مۇشەسى، باتىستاعى كەيبىر ەلدەردىڭ قاساقانا شابۋىلداۋى ولاردىڭ كانىگى ٴتاسىلى، ماقساتى جۇڭگونىڭ بيلىگىن ٴبۇلدىرۋ. سيلى قوناقتار جابال: شينجياڭنىڭ ٴىسى جۇڭگونىڭ ىشكى ٴىسى، ادامدىق ۇقىقتى سىلتاۋ ەتىپ جۇڭگونىڭ ىشكى ىسىنە كيلىگۋگە قارسى تۇرامىز، ـ دەستى.

(باسى 1 ـ بەتتە)

سونىمەن رايونىمىز بيىل قامتاماسىز ەتۋ سيپاتىنداعى بەيقۇت ٴۇي ينجەنەرياسىنا ورتالىقتىڭ مەجە ەسەبىندەگى قارجىسىنان جيىنى 4 ميلليارد 250 ميلليون يۋاندى تياناقتاندىردى.

مەملەكەتتىك دامۋ جانە رەفورما كوميتەتى، تۇرعىن ٴۇي جانە قالا ـ اۋىل قۇرىلىسى مينيسترلىگى تاراتقان «قامتاماسىز ەتۋ سيپاتىنداعى بەيقۇت ٴۇي ينجەنەرياسىنا 2022 ـ جىلى ورتالىقتىڭ 3 ـ توپتاعى مەجە ەسەبىندەگى قارجىسىن بەرۋ جونىندەگى حابارلاندىرۋعا» ساي، بۇل جولى رايونىمىزدىڭ قولعا كەلتىرگەن قارجىسى، باستىسى، قالا ـ قالاشىقتارداعى كونە، ەسكى شاعىن اۋماقتاردى جاڭالاۋ نىسانىنا (قالاداعى كونەرگەن وتىندىق گاز قۇبىرى سياقتىلاردى جاڭالاۋ)، لاشىقتى اۋماقتاردى جاڭالاۋ جانە الەۋمەتتىك مايعا بەرىلەتىن ٴۇي نىسانىنا (قالاداعى كونەرگەن وتىندىق گاز قۇبىرى سياقتىلاردى جاڭالاۋ) جۇمسالادى.

نىسانداردىڭ اتقارىلۋى رايونىمىزدىڭ كونە، ەسكى شاعىن اۋماقتارىن جاڭالاۋدا سايكەستى نەگىزدىك قۇرىلعىلارىنىڭ تولىق بولماۋ ماسەلەسىن ىشكەرىلەي شەشىپ، رايونىمىزدىڭ قالا ـ قالاشىق تۇرعىندارىنىڭ تۇرمىس ورتاسىن ٴونىمدى جاقسارتىپ، قالانىڭ نەگىزدىك قۇرىلعىلارى مەن الەۋمەتتىك قىزمەت وتەۋ يقۋاتىن كۇشەيتىپ، دامۋداعى ولقىلىقتاردى تولىقتاپ، قالانىڭ ورنالاسۋىن ساپالاندىرىپ، قالا وبرازى مەن قالا ـ قالاشىقتانۋ ساپاسىن جوعارىلاتىپ، ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ تابىس سەزىمىن، باقىت سەزىمىن، حاۋىپسىزدىك سەزىمىن شىن مانىندە كۇشەيتەدى.

اۆتونوميالى رايوندىق دامۋ جانە رەفورما كوميتەتى تۇرعىن ٴۇي جانە قالا ـ اۋىل قۇرىلىسى تاراۋىمەن بىرگە جەر ـ جەردىڭ نىسان قورىن كۇشەيتۋىنە، نىسانداردىڭ الدىڭعى مەرزىمدىك قىزمەتىن ىلگەرىلەتۋىنە جەتەكشىلىك ەتىپ، نىساننىڭ اياق الىسىن جەدەل ىلگەرىلەتىپ، قۇرىلىس مىندەتىن ساپاعا، سانعا كەپىلدىك ەتە وتىرىپ دەر كەزىندە ورىنداۋعا شىنايى كەپىلدىك ەتەدى.

(باسى 1 ـ بەتتە)

ٴماجىلىس مىنالاردى اتاپ كورسەتتى: عىلىم ـ تەحنيكا ارناۋلى قىزمەتكەرى ٴتۇزىمى شينجياڭنىڭ سىناق تۇيىندەرىندە اتقارىلعان 20 جىلدان بەرى، شينجياڭنىڭ اۋىل شارۋاشىلىعى، اۋىل ـ قىستاق، شارۋالار قىزمەتىن ىلگەرىلەتۋدە توتەنشە ماڭىزدى رول اتقاردى. عىلىم ـ تەحنيكا ارناۋلى قىزمەتكەرى ٴتۇزىمىن ىشكەرىلەي ىلگەرىلەتۋدە عىلىم ـ تەحنيكادا جاڭالىق اشاتىن دارىندىلاردىڭ اۋىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۋىنە قىزمەت وتەۋىندەگى ماڭىزدى قىزمەت ەتۋگە تاباندى بولىپ، اناعۇرلىم تىڭعىلىقتى، مىقتى يگەرۋ كەرەك. سۇرانىستى باعدار ەتۋگە تاباندى بولىپ، نازارىدى اۋدان ٴوڭىرىنىڭ جەتەكشى كاسىپ سالاسىنىڭ دامۋىنا شوعىرلاندىرىپ، تۇقىم تاڭداۋ جانە جەتىلدىرۋ، ەگىستىك جەر ساپاسىن جوعارىلاتۋ، مال شارۋاشىلىعىندا تۇقىم اسىلداندىرۋ، جەمىس ورمانى شارۋاشىلىعىندا ساپانى ساپالاندىرۋ سياقتى جاقتاردا تاڭداۋلى قوسىندى كوپ ارنامەن دالمە ـ ٴدال تاڭداپ جىبەرىپ، عىلىم ـ تەحنيكا ارناۋلى قىزمەتكەرلەرى قوسىنىن ۇزدىكسىز زورايتۋ كەرەك. ٴوندىرىس، وقىتۋ، زەرتتەۋ سەلبەستىگىن كۇشەيتىپ، عىلىم ـ تەحنيكا ارناۋلى قىزمەتكەرلەرىنىڭ قىزمەت ۇسىنىسى، قامتاماسىز ەتۋ، ىنتالاندىرۋ جانە باسقارۋ سياقتى قىزمەت مەحانيزمىن ورناتىپ، كەمەلدەندىرىپ، جوعارى مەكتەپتەر مەن عىلىمي زەرتتەۋ ورىندارىنداعى عىلىم ـ تەحنيكا قىزمەتكەرلەرىنىڭ بەلسەندىلىگىن تولىق جۇمىلدىرىپ، عىلىم ـ تەحنيكا جەتىستىكتەرىن كادەگە جاراتۋدى جانە كاسىپ سالالاندىرۋدى جەدەلدەتۋ كەرەك.

ٴماجىلىس مىنالاردى اتاپ كورسەتتى: بيىل رايونىمىزدىڭ سىرتقى ساۋدا، شەتەل قارجىسى قىزمەتىنىڭ جالپى جاقتان باستاماسى ورنىقتى بولدى، ايتسە حالىقارالىق جاعدايداعى اۋمالى ـ توكپەلى وزگەرىستەر، جاڭا تيپتى ايدارشا ۆيرۋس وكپە قابىنۋ ىندەتىنىڭ قايتالانۋى سياقتى كوپ فاكتورلاردىڭ ىقپالىنا بايلانىستى، سىرتقى ساۋدانى ورنىقتىرۋ، شەتەل قارجىسىن ورنىقتىرۋ كوپتەگەن سىن ـ سايىستارعا ٴدوپ كەلدى. كۇردەلى دە قاتاڭ جاعداي الدىندا، پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ، مەملەكەتتىك كەڭەستىڭ شەشىمدەرىن، ورنالاستىرۋلارىن دايەكتىلەندىرىپ، تياناقتاندىرىپ، اۆتونوميالى رايوندىق پارتكومنىڭ تالاپتارىنا ساي، باسا ٴمان بەرىپ، بەلسەنە توتەپ بەرۋ كەرەك. سىرتقى ساۋدا كاسىپورىندارىنىڭ ٴوندىرىسىن، تيجاراتىن امالىن تاۋىپ ورنىقتىرىپ، كاسىپورىنداردىڭ تاپسىرىسقا كەپىلدىك ەتۋىنە، بازارعا كەپىلدىك ەتۋىنە كۇش سالا كومەكتەسىپ، كاسىپ سالاسى تىزبەگىنىڭ، قامداۋ تىزبەگىنىڭ كەمەلدەنۋىن، ورنىقتىلىعىن بار كۇشپەن قامتاماسىز ەتىپ، اشىق تۇعىردىڭ سىرتقى ساۋدانى ورنىقتىرۋ جاعىنداعى بەلسەندى رولىن ونان ارى ويداعىداي ساۋلەلەندىرۋ كەرەك. شەتەل قارجىسىن ورنىقتىرۋ قىزمەتىن ويداعىداي ىستەۋگە اناعۇرلىم ٴمان بەرىپ، ساۋداگەر شاقىرىپ قارجى ەنگىزۋ سەرپىنىن ۇزدىكسىز ارتتىرىپ، شەتەل ساۋداگەرلەرىنىڭ قارجى قوسۋ قۇرىلىمىن بار كۇشپەن ساپالاندىرۋ كەرەك. كاسىپورىننىڭ ىشكى، سىرتقى ساۋدانى ٴبىر تۇلعالاندىرىپ تيجارات جۇرگىزۋىنە قولداۋ كورسەتىپ، سىرتقى ساۋداعا، شەتەل قارجىسىنا قىزمەت وتەۋ، قامتاماسىز ەتۋ مەحانيزمىن كۇشەيتىپ جانە كەمەلدەندىرىپ، كاسىپورىنداردىڭ ٴىس جۇزىندىك قيىنشىلىعىن شەشۋىنە كومەكتەسىپ، ەل ٴىشى جانە حالىقارا سىندى ەكى بازاردى ٴبىر تۇتاس جوسپارلاپ پايدالانۋ قابىلەتى مەن دەڭگەيىن ۇزدىكسىز جوعارىلاتۋ كەرەك.

ٴماجىلىس باسقا دا ىستەردى اقىلداستى.

(باسى 1 ـ بەتتە)

استىقتىڭ ابسوليۋتتى حاۋىپسىزدىگىنە كەپىلدىك ەتۋ الدى شارتىندا، ٴبيدايدىڭ قامداۋ جاعىنداعى قۇرىلىمدىق رەفورماسىن بەلسەندىلىكپەن ىلگەرىلەتتى. سولتۇستىك شينجياڭدا سەرپىمدى، ورگانيكالى، سەلەن قۇرامى مول سياقتى ارنايى پايدالانىلاتىن ساپالى ٴبيداي ٴتۇيىندى تۇردە دامىتىلىپ، ٴبيداي ٴوندىرىسى مەن سۇرانىسىن ٴونىمدى ۇشتاستىرۋ جەبەلدى؛ وڭتۇستىك شينجياڭدا جوعارى ٴونىمدى ساپالى ٴبيدايدىڭ جاڭا سورتىن تاڭداپ جەتىلدىرۋ، جالپىلاستىرۋ جەدەلدەتىلىپ، ٴبيداي ٴوندىرىسىنىڭ ساندىق ارتۋدان ساپانىڭ بىردەي جوعارىلاۋىنا قاراي بۇرىلىس جاساۋى ىلگەرىلەتىلىپ، قامتاماسىزدىعى اناعۇرلىم پارمەندى، قولدانىلۋى اناعۇرلىم كوپ نەگىزدى، قۇرىلىمى اناعۇرلىم ۇيلەسىمدى ٴبيدايمەن قامداۋ جۇيەسى جەدەل قالىپتاستىرىلدى.

بيىل جىل باسىنان بەرى، رايونىمىز ورتالىق پەن اۆتونوميالى رايوندىق قازىنا ورنالاستىرعان ەگىستىك جەردىڭ قۇنارلىلىعىن قورعاۋ قوسىمشا قاراجاتى مەن ٴىس جۇزىندىك ٴبيداي ەككەن شارۋالارعا ٴبىر رەتتىك بەرىلەتىن قوسىمشا قاراجات قارجىسىن تۇگەلدەي ٴبيداي ٴوندىرىسىن قولداۋعا جۇمساپ، استىق ەگەتىن شارۋالاردىڭ اۋىل شارۋاشىلىق ماتەريالدارىنىڭ باعاسى ٴوسۋ سەبەبىنەن تۋىلعان استىق ەگۋ شىعىسىنىڭ ارتۋ ىقپالىن جەڭۋىنە كومەكتەسىپ، شارۋالاردىڭ استىق ەگۋ سەنىمىن سەرپىلتتى. ٴتۇرلى كومەك قارجىلارىنىڭ قولداۋىندا، بۇكىل رايوندا دۇمبە ٴبيداي ەگۋگە بەرىلەتىن قوسىمشا قاراجات ولشەمى بىلتىرعى مۋ باسىنا 220 يۋاننان 230 يۋانعا ارتىپ، جازدىق ٴبيدايدىڭ ولشەمى مۋ باسىنا 115 يۋاننان 229 يۋانعا ارتتى.

"بيىل ٴبىز ەككەن 250 مىڭ جەردەگى ٴبيدايدىڭ ورتاشا بىرلىك ٴونىمى 600 كيلوگرامعا جەتىپ، بىلتىرعىدان شامامەن 100 كيلوگرام جوعارىلاپ، ساپالى بولۋمەن بىرگە، ٴتۇسىمدى بولۋ جۇزەگە استى"، ـ دەدى كۇشار قالاسى ٴچيمان قالاشىعى ٴعالىبيات قىستاعىنىڭ تۇرعىنى روزى ٴشامشي. ەگىستىك جەردىڭ قۇنارلىلىعىن قورعاۋ قوسىمشا قاراجاتى سياقتى حالىقتى يگىلىككە كەنەلتۋ ساياساتتارىنىڭ قولداۋىندا، ول ٴبيداي وندىرىسىندە سۋ مەن تىڭايتقىشتى ٴبىر تۇلعالاندىرۋ سياقتى وزىق تەحنيكالاردى قولدانىپ، ٴبيدايدىڭ ٴتۇسىمى مەن ساپاسىن بىردەي جوعارىلاتىپ، مۋ باسىندىق كىرىسىن 100 نەشە يۋان ارتتىرىپ، ٴتۇسىمدى ارتتىرۋمەن بىرگە، كىرىستى دە جوعارىلاتتى.

باقىلاۋ ـ ولشەۋ ساندى مالىمەتىندە كورسەتىلۋىنشە، جاقىنعى جىلداردان بەرى، اقسۋ ايماعى، تارباعاتاي ايماعى، باينعولىن موڭعول اۆتونوميالى وبلىسى، سانجى حۇيزۋ اۆتونوميالى وبلىسى سياقتى جەرلەردە شيندۇڭ 22 ـ ٴنومىرلى، شيندۇڭ 18 ـ ٴنومىرلى قاتارلى ساپالى ٴبيداي ەگىس اۋدانى جىلساين جوعارىلاپ، ٴبيدايدىڭ ساتىپ الۋ باعاسى، ەڭ جوعارى بولعاندا، كيلوگرامى 2.9 يۋانعا جەتىپ، شارۋالاردىڭ ساپالى ٴبيداي ەگۋ بەلسەندىلىگى جوعارىلاپ، شارۋالاردىڭ كىرىسى ارتقان. 2018 ـ جىلدان بەرى، شارۋالاردىڭ استىق ەگۋ بەلسەندىلىگىن قورعاۋ ٴۇشىن، اۆتونوميالى رايوننىڭ ٴبيدايدى شۇعىل جاعدايعا توتەپ بەرۋ بويىنشا ساتىپ الۋ باعاسى تۇگەلدەي مەملەكەت جاريالاعان شۇعىل جاعدايعا توتەپ بەرۋ بويىنشا ساتىپ الۋ باعاسىنان جوعارى بولدى، بۇل ٴبيداي جونىندەگى ساپالى استىقتى جوعارى باعادا ساتىپ الۋدىڭ ارقاسى، رەفورمادان كەيىن بۇكىل رايوندا شۇعىل جاعدايعا توتەپ بەرۋ بويىنشا ساتىپ الۋ جوباسى ىسكە قوسىلىپ كورمەدى.

"بۇل ارادا بۇقارا ەسىك الدىنان اقشا تابا الادى ەكەن، قانداي كەرەمەت!"

——— 19 مەملەكەتتىڭ جۇڭگودا وقىپ جاتقان وقۋشىلارى شينجياڭعا كەلىپ تەكسەرۋدە، ساپاردا بولدى

□ **انار بۇلت \ شينجياڭ گازەتىنىڭ ٴتىلشىسى شىن زۇشياۋ**

"2 كۇننەن استام ۋاقىت ەكسكۋرسيالاۋ، ساپارلاۋ، تەكسەرۋ ارقىلى مەن قاشقار ايماعىندا تۇرمىس كەشىرىپ جاتقان كوپتەگەن بۇقارانىڭ ەسىك الدىندا جۇمىستانعاندىعىن كوردىم، قانداي باقىتتى"، ـ دەدى ماداگاسكاردان كەلگەن وقۋشى RAZAFINDRAMPARANYNY TIANA HERINJAKALANCINO (لان زىۋي).

7 ـ ايدىڭ 4 ـ كۇنىنەن 6 ـ كۇنىنە دەيىن، كامەرۋن، تۇركىمەنستان، چاد، كورەيا، ماداگاسكار قاتارلى 19 مەملەكەتتەن كەلىپ جەجياڭ شيفان داشۋەسىنەن وقىپ جاتقان 20 وقۋشىدان ۇيىمداسقان ەكسكۋرسيا، ساپار ۇيىرمەسى قاشقار ايماعىنا كەلىپ ەكسكۋرسيالاپ، ساپارلاپ، تەكسەرۋ جۇرگىزىپ، قاشقار ايماعىنىڭ قوعام ورنىقتىلىعىنىڭ، حالىق تۇرمىسىنىڭ جاقسارۋىنىڭ، ەكونوميكالىق دامۋىنىڭ، مادەنيەتىنىڭ گۇلدەنۋىنىڭ، ساياحاتتىڭ قارىشتاپ دامۋىنىڭ ناقتى جاعدايىن شىنايى سەزىندى.

شىلدەنىڭ شىلىڭگىر ىستىعىندا كونەٴشار اۋدانى وعۋساق قالاشىعى تومەنگى وعۋساق قىستاعىندا قاز ـ قاتار سالىنعان بەيقۇت ۇيلەر كۇن نۇرىنا شومىلىپ، جولدىڭ ەكى شەتى جاسىل جەلەك جامىلىپ، قىستاق تۇرعىندارىنىڭ اۋلاسىندا گۇلدەر قۇلپىرىپ، قاۋىن ـ قاربىز، جەمىس ـ جيدەكتىڭ حوش ٴيىسى اڭقىپ تۇر.

7 ـ ايدىڭ 4 ـ كۇنى تۇستەن كەيىن ەكسكۋرسيا، ساپار ۇيىرمەسىندەگىلەر قاشقار ايماعىنا كەلگەننەن كەيىن، "جۇڭگو شينجياڭ ۇلتتىق مۋزيكا اسپاپتارى قىستاعى" دەپ اتالعان قىستاققا كەلدى. ۇلتتىق مۋزيكا اسپاپتارىن جاساۋ شەبەرحاناسىنان وقۋشىلار شەبەر ٴانۋار اشىمنىڭ قولىنداعى قاشاۋ پىشاعىنىڭ قولىندا كەزەك قىلپىلداپ، اعاش ۇگىندىلەرىن جان ـ جاققا شاشىراتىپ، ۇيعۇر ۇلتىنىڭ ٴداستۇرلى مۋزيكا اسپابى ـــ دۇتاردىڭ ٴپىشىنى نەگىزىنەن قالىپتاسىپ ۇلگەرگەندىگىن كوردى.

"مەن وسى قىستاقتىڭ تۇرعىنىمىن، ٴداستۇرلى مۋزيكا اسپاپتارىن جاساۋمەن شۇعىلدانعانىما 15 جىل بولدى. قازىر ايلىق كىرىسىم 5000 يۋاننان اسادى". ٴانۋار وقۋشىلارعا مۋزيكا اسپابى قىستاعىندا 150 جىلدان استام ۋاقىت مۋزيكا اسپابىن جاساۋ تاريحىنىڭ بار ەكەندىگىن، بۇكىل قىستاقتا مۋزيكا اسپابىن جاساۋدى نەگىزگى كاسىپ ەتكەن ديقان وتباسىنىڭ 70تەن اسىپ، جالپى وتباسى سانىنىڭ ونان ٴبىرىن يەلەيتىندىگىن ايتتى.

"جۇڭگو ۇكىمەتىنىڭ ۇلتتىق ٴداستۇرلى مۋزيكا اسپاپتارىن جاساۋ تەحنولوگياسىن قورعاۋ جانە جالعاستىرۋ ٴۇشىن، ارناۋلى ۇلتتىق مۋزيكا اسپاپتارى قىستاعىن قۇرىپ، ۇلتتىق مۋزيكا اسپاپتارىن جالعاستىرىپ، جاڭا تۇسكە ەندىرەرىن ويلامايپىن". يەمەننەن كەلگەن وقۋشى AL-ZAIDI ALI MOHAMMED AHMED SALEH (الي) تەبىرەنە بىلاي دەدى: شينجياڭ شارۋالارىنىڭ جاقىن ماڭدا، سول جەردە جۇمىسقا ورنالاستىرىلعاندىعىن، وتباسىنداعىلاردىڭ جانىندا بولىپ، وزدەرى ۇناتاتىن قىزمەتپەن شۇعىلدانا الاتىندىعىن تىپتەن ويلاماعان ەكەنمىن، شىنىندا، باقىتتى ەكەن.

جاڭاٴشار اۋدانىنا ورنالاسقان شينجياڭ جۇڭكى زەردەلى عىلىم ـ تەحنيكا شەكتى سەرىكتەستىگى شاندۇڭنىڭ شينجياڭعا كومەكتەسىپ ەنگىزگەن كاسىپورنى، سەرىكتەستىك جەرگىلىكتى ورىننان 100دەن استام ادامدى وسى ارادا قىزمەت ىستەۋگە ۇسىنىس ەتكەن.

جەرگىلىكتى قىستاق تۇرعىنى ابدۇكەرىم سىدىقتىڭ سەرىكتەستىكتە قىزمەت ىستەگەنىنە 2 جىلدان استى، قازىر تەحنيكا تىرەگىنە اينالعان ول وقۋشىلارعا: مەن وسى ارادا قىزمەت ىستەيمىن، قىزمەت ورتاسى وتە جاقسى، ايلىق ەڭبەكاقىم 3500 يۋان اينالاسىندا، اتىز باپتاۋمەن بىرگە، ۇيدەگى قارتتار مەن بالالارعا دا قارايلاسا الامىن، بۇعان ٴدان ريزامىن، ـ دەدى.

توگودان كەلگەن شەتەلدىك وقۋشى AYIVI SAM PEDRO GALILEE (سانمۇ) تەبىرەنە بىلاي دەدى: "بۇل ارادا بۇقارا ەسىك الدىنان اقشا تابا الادى ەكەن، قانداي كەرەمەت"!

ٴپايىزاۋات اۋدانىندا، 1800 كيلومەتردەن اساتىن ٴپايىزاۋات اۋدانىنداعى قالا، اۋىل اۋىز سۋ حاۋىپسىزدىگى ينجەنەرياسىنىڭ ٴپايىزاۋاتتاعى 460 مىڭ بۇقارانى باقىتقا كەنەلتكەندىگىن بىلگەندە، وقۋشىلار جۇڭگو ۇكىمەتىنىڭ بار كۇشىن اياماعان حالىق تۇرمىسىن جاقسارتۋ شاراسىنا القاۋ ايتتى.

قاشقار يپارحان باقشاسى كورىنىس ورنىندا چادتان كەلگەن وقۋشى YAOUBA ISSA HOMSET (ياۋ يحۋڭ) كۇيەۋ جىگىت رولىنا شىعۋعا ۇسىنىس ەتىلىپ، كورىنىس ورنىنىڭ ارتيستەرىمەن بىرگە ساياحاتشىلارعا ۇيعۇر ۇلتىنىڭ دۇمانداي ٴارى وزگەشە ۇيلەنۋ سالتىن كورسەتتى.

"بۇل جولعى ەكسكۋرسيا ساپارىم ەسىمنەن كەتپەيدى، شينجياڭنىڭ قاشقارىندا تۇڭعىش رەت 'كۇيەۋ جىگىت' بولدىم". YAOUBA ISSA HOMSET (ياۋ يحۋڭ) تەبىرەنە بىلاي دەدى: "مەن دە شينجياڭ بۇقاراسىنىڭ باقىتتى، كوڭىلدى تۇرمىسىن سەزىندىم".

قاشقار بايىرعى قالاسىندا سەيىلدەپ جۇرسەڭىز، كوشەنىڭ ەكى جاعىنا قاز ـ قاتار سالىنعان ساۋدا دۇكەندەرىنەن گۇل تۇبەك، تەمىر بۇيىمدار، اعاش بۇيىمدار جانە دوپپا سياقتى تاۋارلاردىڭ ساتىلىپ جاتقاندىعىن كورەسىز.

ساياحاتشىلاردىڭ سۋرەتكە ٴتۇسىپ، دوستار شەڭبەرىندە تاراتقاندىعىن كورگەندە، تانزانيادان كەلگەن وقۋشى TEWELE AYUBU (ۋاڭ شياۋلى) بىلاي دەدى: "بۇل ارانىڭ وسىنشاما جاقسى ەكەندىگىن ويلاماعان ەكەنمىن، مىنە بۇل مەن كورگەن شىنايى شينجياڭ".

قاشقار بايىرعى قالاسىن جۇڭگو ۇكىمەتى قوماقتى قارجى شىعارىپ، "بايىرعى ۇلگىسىن بايىرعى ۇلگى بويىنشا جوندەۋ، بۇرىنعى ورنىنان قايتا سالۋ" پرينسيپى بويىنشا جاڭالاعاندىعىنان، جاڭالاۋدان كەيىن، كوپتەگەن تۇرعىنداردىڭ ۇيلەرىنىڭ 1 ـ قاباتىن ساۋدا دۇكەنى رەتىندە جالعا بەرىپ نەمەسە ٴوزى شارۋاشىلىق جۇرگىزىپ، 2 ـ، 3 ـ قاباتىندا وزدەرى تۇرىپ، ٴۇيىنىڭ ماڭىندا جۇمىستانۋدى جۇزەگە اسىرعاندىعىنان حابارلى بولعان كامەرۋننان كەلگەن وقۋشى BOUGUENG KOUEKAM (مۇكى) بىلاي دەدى: "جۇڭگو ۇكىمەتى ۇلتتاردىڭ ٴداستۇرلى مادەنيەتىن قورعاۋعا جانە جالعاستىرۋعا ۇلكەن ٴمان بەرىپ، بۇقارانىڭ جاقىن ماڭدا جۇمىستانۋىنا، شارۋاشىلىق قۇرۋىنا بار كۇشىن سالىپ كومەكتەسۋى جان تەبىرەنتەرلىك ەكەن".